

Ese de d'óve ori in septemana:

Joi-a si Dominic'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre annu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de annu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de annu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre annu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de annu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopéscă.
 Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Aradu, ^{21. Iuliu} 2. Augustu 1873.

Foile din patria, mai alesu cele magiare si germane se acupa totu mereu cu metropoli'a nóstra romana ortodoca.

Dupace tóte impreuna au recunoscutu perderea cea mare si nereparabila ce a intimpinatu Ierarchi'a romana prin mórtea in Domnulu adormitului parinte Metropolitu Siagun'a: delocu avura bunavointi'a un'a mai tare de câtu alt'a a recomandá in scaunulu vacante de Metropolitu pe parintele. Episcopu gr. cath. alu Logosiului, mai apoi a aduce in combinatiune o multime de laici, teologi absoluti si neabsoluti, veduvi si cu muieri, singuratici si cu familii, dandu tóte dela „Temesvarer Zeitung pana la „Hon“ si „Pesti napló“ dovéda despre ignorantia cea mai grosolana facia de drepturile bisericeii nóstre autonome.

Dar' nu peste multu li picá scórti'a de pe ochi ca si fariseului Saulu, si blamate se tupilira, pana ce in urma se sufuleá cunoscutulu publicistu din Clusiu Grigorie Moldován si prin articolulu seu din 28. Iuliu dechiara in foile magiare, cá „facia de cestiunea deplinirei vacantelui scaunu metropolitanu nu potemu fi indiferenti, nici urmarile deplinirei nu le potemu desconsiderá, candu se scie cá Metropolitulu gr. or. are influentia decidetória asupra activitatii credintiosiloru ce apartienu la acést'a biserica, nu numai din punctu de vedere socialu, nu numai bisericescu ci si politicu; elu prin o activitate inceputa in directiunea cuvenita e in stare a dá sboru majoritatii unei natiuni, si din contra prin cualificatiune superficiala usioru o póte duce la sapa de lemnu atátu in politica câtu si socialminte.

La Romani totudeun'a Capii clerului din Sabiiu si Blasiu au datu directiv'a in cestiunile politice, si mai alesu romanimea din Ardealu pururea dela ei astépta semnalulu“.

Si dupace numitulu publicistu descrie meritele marelui nostru defunctu pe terenulu bisericescu, intieptiunea lui in reportu cu Statulu—si esprima adenc'a sa superare, cá pe langa tóta bunavointi'a intre gr. orientalii de astadi nici unulu nu se afla demnu de a ocupá loculu lui Siagun'a.

Trece apoi Domnia sa la descrierea personala a barbatiloru nostri din cleru si mireni dela parintii Episcopi ai nostri din Aradu si Caransebesiu pana lu Dlu V. Babesiu, — inse dorere, Dsa din diferite si curióse cause pre toti ii afla de neapti.

Dupa Dlu Moldován si cei de o parere cu Dsa noi omu nu avemu! Ce ni remane dar' decátu ca se esclamamu si noi cu credintiosii din Constantinopolea candu s'au despartitu de ei Santulu Grigorie Teologulu, iubitul si marele loru Archiepiscopu, dicendu-i: „Dar' pre cine vomu pune in loculu teu?“ Fie-ne si nóue romaniloru ortodocsi din Ungari'a si Ardealu de indreptariu respunsulu Santului Parinte, carele a disu: „Va vedé

Domnulu sie pastoriulu pentru ocármuire, precumu a vediu pre berbecele pentru arderea de totu. (Facere XXII, 8). Numai singura acést'a o ceru, ca elu se fie din numerulu celoru ce destépta pisma, ér' nu condolentia, din numerulu acelor'a cari nu fie-caruia cedéza intru tóte, ci din numerulu acelor'a cari sciu la impregiurare a se si inprotivi pentru mai multu bine: cáci cea d'antaiu este de câtu tóte mai placuta aicia, ér' a dóu'a este decátu tóte mai folositória acolo.“

Măre esti Dómne si minunate sunt lucrurile maniloru tale!

A demustrá adevverulu acestui obiectu cu deseversire, pretinde unu studiu indelungatu si ratiociniu câtu de logicu, ce nu se póte restrânge la unu locu ingustu; dar' pentru publiculu cetitoriu nu e fara scopu macar si numai unu estrásu alu acestui studiu atátu de vastu.

Aruncandu ochii in susu spre firmamentulu imensu, ori in josu catra pamentu, vedemu o multime de obiecte, dar' originea acelor'a si legatur'a loru reciproca, cursulu planeteloru pe o cale propria, fara ca in restimpu de secli se fie deviatu, se o fi schimbatu s. a. de rondu nu le pricepemu, ma si cei mai literati, mai luminati, carii ca dintr'o regiune mai nalta aparendu intre noi pe pamentu, prin studiu indelungatu, prin fragmentatur'a poteriloru spirituale abia si numai la unele adevveruri au petrunsu, cum sunt sistemulu solare, poterea atractiva si repulsiva prin care se sustienu planetele in cursulu loru regulatu s. a. inse originea acestora de felu nu o pricepu, de nu voru se admita, cá la inceputu a fostu Cuvintulu si cuvintulu a fostu Ddieu, séu adeca cá afara si nainte de lume a fostu unu Ens, carele, de si noi nu-lu pricepemu, a esistatu de sine si dela sine insusi, si acela Ens din nemic'a a creatu lumea; dar' mintea omenéscă nu va ajunge, ca insusirile acelu Entu se le cunósca, cáci fie câtu de sublima, ea totusi e marginita.

Ddieu candu a creatu lumea, fintieloru create, animate si neanimate, li-a datu spre conservarea sa varii insusiri, atribute, li-a prescriu si legi séu precepte, care in totalitatea sa constituiescu natur'a obiectului, a claselorlu create propria, asia natur'a obiectelorlu vegetátorie e mai restrinsa la poterea productiva; natur'a animalelorlu nerationale mai latita are si unu sentimintu bôlditoriu numitu *instinctu*, care le indémna a face séu a nu face ceva; sentimintulu, instinctulu acest'a le atrage catra soiulu seu, catra conservarea sa; instinctulu le invétia se pricepa tempestatea apropietória, ca asia se póta incungiuará pericolulu; singuru omulu ca fintia nobila, e dotatu cu inima rationala, prin care i se facu cunoscute si preceptele lui Ddieu, omulu cu poterea ratiunei se naltia pana la marginile defipte, elu din cele vediu deduce cele nevediu, elu petrunde intrinseculu obiectelorlu afara de sine, din intrinseculu seu cunósce

legile naturale prescrise de Ddieu: asia Moïse pe 12 table a culesu legile numai din intrinseculu seu propriu.

Credinti'a, că trebuie să existe un'a fiintia afara de lume, care a creatu lumea, nu e efectulu invetiaturei lui Christosu, nu se datéza dela timpulu crestinatatii, macaru că de atuncea: acea credintia mai multu s'a licuidatu pe basea invetiaturei crestinesci, si prin ratiociniu filosoficu s'a intaritu in inim'a omului, sunt la acestea dovedi invederate: asia Cicero intr'unu locu alu filosofiei sale recunósce asemene fiintia; popóre varvare, selbatice credéu că in obiectulu mai nainte vediutu Ddieu li s'a aretatu, si in diu'a aceea animalulu acela lu onorau. Cainu si Avelu au scrumatu animalcule in onórea lui Ddieu s. a. Creatur'a cea mai nobila, omulu abusandu de libertatea sa la inceputu pe nesentite a calcatu preceptele lui Ddieu, efectulu calcarii precepteloru, in progeneratiune mereu a crescutu in atáta, câtu s'a nascutu varietatea nemarginita in materia, trupulu omului, ca si si in spiritu, in inima; au retacitu in combinatiuni, au dubitatu despre fiinti'a ddieirei, s'a degradatu pe sine din josu de dobitoce pentru folosu, pofta, crediendu că totulu ar fi iertatu. — Reulu acest'a tocmai atunci a progressatu mai tare in acea proportiune, in care preceptele lui Ddieu s'au calcatu, viéti'a morala s'a negrigitu, — candu cu ajutoriulu sciintieloru avé se se faca démna de creatiunea sa, se recunósca in vecinulu seu asemenea creatiune, tóta viéti'a sa se si-o indrepte dupa preceptele lui Ddieu; ba tocmai acuma ocasionalmente ne potemu convinge, că nu clas'a poporului, ci unii intieliginti seculari si bisericiani nu se sfiescu a intari, că nu Ddieu, ci natur'a, fatumulu, puterea de viéti'a a Medicinistiloru a creatu lumea, si o sustiene, nesocotindu ei acea retacire a sa, că:

Natur'a nu existe afara de lume, ci e numai indata obiectului, si ca se póta produce, i trebuiece materia si collaboratoriu, ajutoriu, asia s. e. Natur'a numai asia si numai atunci produce asemenea obiectu, déca are materialu, semintia, si ajutoriu, caldura, umediéla s. a. natur'a dara existe numai in obiectu si e dependenta dela acest'a.

Fatumu nu e alta decâtu fetulu concurintiei unoru giurstarti neprevedite; nepricepute, aceste dara tóte presupunu esistinti'a unei alte poteri, dela care si-au capetatu si ele esistintia.

Asemenea vis vitalis séu puterea de viéti'a presupune esistinti'a unei alte poteri, carea a creatu obiectulu vitalu: e asemenea naturei.

Din aceste trei Stoicisme séu alte retaciri, fiecare e periculosu pentru societatea omenésca, ca si si pentru Statu; căci necrediendu in Ddieu, déca numai nu se teme de urmari penale in acést'a viéti'a, in ascunsu pentru folosulu materialu sunt plecati a calcá tóte preceptele naturale ale lui Ddieu, a comite ori-ce pecatu; retienerea dela pecatu atirna numai dela ocaziune, in care credu că fapt'a comisa in taina nu se vá rescí, de pedépsa trupésca nu li frica, rusine nu au; dar' tare se insiéla déca credu că fapt'a in taina comisa cu timpulu nu se va descoperi, căci

Creatoriulu precum legile le-a tiparitu in inima, in spiritu, asia in materia, in trupu, in fruntea, ochii, obra-diulu omului s. a. a tiparitu semnele veditórie ale inimei, si acele semne omulu nu le póte tainuí.

Sciinti'a asia numita fisionomica, care duce la cunósccerea semneloru, dóra la Romani primitiva, acuma nu pré multu se folosesce, căci de rondu omulu conformu caracterului seu e multiamitu cu asemenea sie-si, ce dupa fapta judeca; dar' contele Ráday la judetiulu criminalu straordinariu Szegedinénu déca si nu ca proba completa, semnele din facia le-a luatú de proba probavera, le-a

socotitu de recunósccere tacuta, si asia urmandu cercarea, i-a succesu a scóte evidinti'a criminalitatii.

Inse de-o-camdata se lasamu in pace opiniunile — dupa a nóstra parere — retacite; dara partinitorii opiniuneloru acelora, inca dóra voru avé bunatate se ni concéda si nóue: că póte si trebuie se existe ceva ce noi ómenii cu putere spirituala numai marginita nu pricepemu; séu pentru-că nu cuprindemu originea si modrulu esistintiei lui Ddieu, acel'a totusi póte se existe. Acuma dara se intrebamu ce e mai consultu, mai siguru: a vietiuf dupa legile morale, care sunt si ddiesci, séu dupa unu instinctu, dupa placulu materialu?

In casulu primu tóta viéti'a e liniscita, naintea lumei stámu cu frunte deschisa, de cealalta lume nu ne ingrigimu, căci amu observatu preceptele lui Ddieu.

In casulu secundu, precum preotimea asia disa „duhovnica“ ar poté marturisi, — cei mai multi depravati, calcatorii precepteloru lui Ddieu, dupa ce fara credintia in Ddieu au petrecutu unu timpu in impilaturi, insielatiuni s. a. apropiandu-se de capetulu vietii, si vermele celu nesátulu rodiendu-ii lá inima ii destépta se scie că este Ddieu, că urmarile fapteloru ne-morale, stricate, in alta lume au se-si iee respata.

Urméza de sine dara: ca omulu se traiésca observandu preceptele morale séu cele 10 porunci, fara de care tóta societatea omenésca recade la clas'a brutala, si asia in viéti'a acésta se fimu linisciti, éra de altu judetiu se nu avemu frica.

Ioanu Arcossy,
advocatu.

Zorovavelu.

(Traducere din cartea a III-a alui Esdra.)

Dariu imperatulu intr'o dí a datu prandiu mare tuturoru servitoriloru sei si la tóta curtea sa, la care au participatu toti Prefectii Mediei si Persiei, si toti Nobilii, Consilierii, Administratorii si diregetorii cari si aflau sub elu dela Indi'a pana catra Etiopi'a, dintr'o suta si douediecí si siepte de provintie. Dupa-ce densii au mancatu si au beutu si bine ospetati s'au rentornatu la ale sale, a mersu Dariu in chili'a sa si s'a culcatu se dórma. Atunci cei trei tineri servitori, cari erau langa person'a imperatului, incepura intre sine urmatoriulu discursu: Fiesce-carele din noi se spuna o sentintia, si a carui sentintia va fi mai intielépta, aceluia i va dá imperatulu daruri mari si-lu va imbracă in parfira. I va dá se bee din vase de auru, vesminte aurite se póte, pe auru se dórma. I va face o carutia pretiósa si frene aurite, unu ornamentu de capu, albu ca néu'a si cravata cu auru la grumadiu. Si elu pentru intieleptiunea lui va fi dupa imperatulu Dariu celu mai de-aprópe si mai mare, elu se va chiamá inca si amiculu imperatului.

Deci fiesce-carele si-a scrisu si sigilatu parerea sa, si punend'o sub perin'a capului imperatului, au graitu: Cându se va sculá imperatulu se-i damu scrisorile nóstre, si a carui scrisore imperatulu si consilierii densului, o voru aflá de mai intielépta, acel'a a castigatu.

Unulu a scrisu: *Tare e vinulu.* Alu doilea: *Mai tare e imperatulu.* Alu treilea: *Mai tari sunt femeile; inse dreptatea pre tóte aceste le intrece.*

Dupa-ce s'a sculatu imperatulu, au luatú cei trei scrisorile sale si le-au datu imperatului. Si elu le-a cetitu.

Dupa aceea a demandatu imperatulu si a chiamatu la sine pre toti diregetorii cei mai nalti, pre toti Principii si Nobilii si Nainte-statatorii tieriloru Mediei si Persiei. Si siediendu toti spre consultare, li s'au procetitu cele trei scrisori. Si pre teneri ii-au poftitu in launtru, ca se-si descopera parerile si cu gur'a. Intrandu ei, li dise

imperatulu: Dati-ne deslucire, si faceti ca sè intielegemu, ce este aceea ce voi ati scrisu.

Atunci a inceputu celu d'antaiu, carele scrisese despre poterea vinului, si a disu: Oh barbatiloru! Vinulu e tare preste mesura, si cuceresce pre toti ceice-lu beu; elu insiela inim'a si face. de seraculu si imperatulu devinu nebuni si buieci; asia face cu sclavulu si cu liberulu, cu cersitoriulu si cu avutulu; li ie mintea de totu si ii face fara de grige si voiosi, încátu nici unulu din ei nu mai cugeta la intristare séu la peccatulu si detorinti'a sa; elu face apoi ca omulu sè nu prevéda ce e onestu si dreptu, si sè seuite cà densulu e imperatu séu e unulu din capetenii si cà lui asia ceva nu i se cuvine; si elu face ca la toti sè li fie limb'a grea in vorbire. Omenii dupa ce au beutu seuita tóta preteni'a, tóta credinti'a si iubirea fratiésca, de-locu punu man'a pe sabia. Si dupa ce biruiti de vinu adormu si se scóla éراسي, atunci nu mai sciú despre cele ce au facutu. Iudecati dar' barbatiloru, *óre nu vinulu e celu mai tare!*

Atunci a inceputu alu doilea *despre poterea imperatului* dicendu: Au nu ómenii, cari tienu uscatulu si marea sunt mai tari si mai mari? Dar' imperatulu e Domnu preste tóte lucrurile aceste; elu stapanesce totulu, si ce elu voiesce, se esecuta. De tramite pre ai sei in resbelu ei pléca si derima dëluri, muri si turnuri; ei omóra si se omóra dar' nu calca vórb'a imperatului; de castiga lupt'a, ei prad'a sa o aducu imperatului. Totu asemene facu si ceia-lalti cari nu mergu in batalia, ei lucra pamintulu; din totu ce au seceratu aducu dajde imperatului. Si pre cine demanda imperatulu ca sè se omóra, pre acela lu omóra; demanda elu iertare, se iérta; demanda a bate, pre acel'a 'lu batu; demanda ecsilare, pre acel'a lu escilésa; demanda a se zidi, se zidesce; demanda a derimá, se derima, demanda sadire, se sadesce. Poporulu de rondu si Capetenii 'lu asculta. Si afara de aceea imperatulu siede, mânca, be si dórme. Pentru-cà toti, cari suntu pe langa imperatulu, lu pazescu pre elu, si nici unuia nu i este iertatu a se indepartá, ei toti trebue sè servésca cu supunere imperatului. Iudecati acuma dara, oh barbatiloru, *cà óre nu regéle e mai tare decâtu tóte!* Dupa ce astfelu a graitu, tacú.

Alu treilea, carele scrisese despre poterea femeiloru si a dreptatei, cu numele *Zorovavelu*, si-a descoperitu parerea in urmatórele: Oh barbatiloru! Au nu femeile au nascutu pre imperatu si pre totu poporulu, carele domnesce preste uscatu si preste apa? Nu femei au nascutu pre aceia, cari sadescu vitiele din care se capeta vinulu? Ele fáu vesminte tuturoru ómeniloru si impartu tuturoru ómeniloru onóre. — Si barbatii nu se potu despartí de muieri. Déca ei si-au adunatu auru si argintu si totu felulu de lucruri pretióse si vedu o femeia frumósa de statura proportionata, atunci lasa tóte acelea si-si întoreu privirile numai spre femeia si se uita la dens'a cu gurele cascade, si au mai multa desfatere in ea decatu in auru si argintu. Omulu lasa pre tatalu-seu care l'a crescutu, si-lasa tiér'a si loculu nascerii si se lipesc de muiere. Din aceste poteti invetiá, cà femeile domnescu preste voi. Dorere, voi sciti acést'a din propri'a esperintia! Barbatulu ié sabi'a si pléca spre o omóri, a furá jefuí, a caletóri pre mare, a invinge leulu in intunecime ingrozitória a se espune tuturoru periceloru, si totú ce a furatu si jefuitu aduce inbitei sale. Cãti n'au esitu din minti pentru femei, si au devenitu sclavi la insusi supusii loru! Cãti nu s'au prapaditu si sinucisu! Cãti nu au comis peccate pentru femei! Credeti-mi dara mie! Sciú bine cà imperatulu e mare intru poterea sa, cà tóte tierile se temu de elu, si cà nimene nu cutéza a-si puhe man'a pre densulu. Dar'eu totusi am vediatu, cum Apame,

fic'a imperatului Bataci si tiitórea imperatului, siede de a drépt'a imperatului si i luá corón'a de pe capu si si-o puné pe alu seu si cu stân'ga lové pre imperatulu. Intr'aceste imperatulu cautá la dens'a cu gur'a cascata. De ridé ea, ridé si elu; er' cand ea se mania, imperatulu trebuea sè o netediésca si sè-i vorbésca pretinosu, pana ce éراسي i erá buna. Oh barbatiloru, *nu femeile sunt mai tari.?*

Atunci regele si Principii se uitara unii catra altii. Inse vorbitoriulu continuá a grai acuma mai de parte despre dreptate. Oh barbatiloru! E dreptu cà muierile sunt cele mai tari; si pamentulu e mare, ceriulu e naltu, repede cursulu sórelui, care intr'o di percurge ceriulu si éراسي se rentórece la punctulu seu. Inse preste tóte lucrurile e mare si tare dreptatea, dreptatea o reclama totu cerculu pamentului; ceriulu o lauda; tóte lucrurile se miscá pentru ea si tremura de frica inaintea ei; si la dens'a nemicu nu se afla nedreptu. Nedreptu e vinulu, nedreptu e imperatulu, nedrepte sunt femeile, nedrepti fiii tuturoru ómeniloru si nedrepte tóte lucrurile lor; si nici nu este adeveru in ele. Aceste intru nedreptatea lor se voru si stricá si voru perí. Éra dreptatea remane si e tare in veci; ea traiesce si va avé pretiulu seu pururea. La ea nu are valóre védi'a persónei, ea nu face deosebire intre avutu si seracu, intre puternicu si slabu. Ci face tuturoru ómeniloru dupa dreptate, fie ei rei ori buni; si fiesce-cine socotesce lucrurile ei de drepte si bune. In judecat'a ei nimicu nu e sucitu, decâtu taria, domnia, potere si maiestate netrecatória. Bindecuvintatu sè fie Ddieulu dreptatii!

Cu acést'a a incetatu a vorbi; si tóti au strigatu cu tonu inaltu: *Mare e dreptatea si mai tare decâtu tóte!*

Atunci i dise lui imperatulu: Postesce ce voiesci! Voiescu a ti dá si mai multu decâtu ce e otaritu in scrisóre. Cà-ci tu teai aflatu mai intieleptu decâtu socii tei: Tu vei siede mai aprópe de mine si vei fi amicul meu. Er'elu dise imperatului: Acést'a e unic'a mea dorintia, oh imperate! Adu-ti a minte de promisiunea ce ai facutu in diu'a, candu ai venitu in imperatia: a reedificá Ierusalimulu si a redicá biseric'a. Acést'a e tóta onórea ce postescu eu dela tine, ca sè-ti tieni juramentulu, ce ai datu din gur'a ta imperatului ceriului.

Atunci Dariu imperatulu s'a sculatu si l'a sarutatu pre elu. Si a scrisu la toti Guvernatorii si Prefectii, ca sè lu insotiésca la zidirea de nou a Ierusalimului si a bisericiei. Si esindu acestu teneru afara, si-a intorsu faci'a catra Ierusalimu, a laudatu pre imperatulu ceriului si a disu: Dela tine este invingerea si biruinti'a; dela tine intieleptiunea si lumin'a; si eu sum servulu teu.

Prélaudatu esti tu celu-ce mi-ai datu mie intieleptiune; pre tine te prémarescu eu Dómne, Ddieulu parintiloru nostri!

Testamentulu

Esclentiei Sale Présantitului Parinte

Andreiu Baronu de Siagun'a

Archiepiscopulu Ardélului si Metropolitulu romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a etc. etc. etc.

In numele Tatului si alu Fiului si alu sântului Educhu.

Eu subscrisulu avendu in vedere, cà sum omu muritoriu si inaintatu in versta, si sum Archiereu, carele este datoriu prin canóne a-si face diat'a conformu chiamarei sele, — facu diat'a mea in urmatórele, si adeca:

I. Consistoriulu nostru archidiecesanu plenariu are a functioná prin esmisii sei membri numai decâtu dupa

mórtea mea in întielesulu §-lui 136. din statutulu organicu alu metropoliei nóstre, si a sigilá tóte odaile si dolafele mele pana la formal'a inventare si conscriere a lucrurilor mele, si a celoru ale fondului instructu de mai înainte, iéra medicii mei sè defaca trupulu meu, si sè-lu pregátésca spre inmormentare; apoi domesticulu meu Simeonu Stoianoviciu cu duhovniculu meu Germanu sè me imbrace in reverend'a négra de tóte dilele, si in mantorosu negru cu camilavca pre capu, cosciugulu sè fie de metalu, si de nu s'aru gasí astfeliu, sè fia din lemnu de bradu imbracatu cu metasa négra, si procurandu-se cosciugulu de metalu acel'a sè se puna in acest'a.

II. Inmormentarea mea sè se faca înainte de amédi fara pompa, fara musica si fara predica in urmatoriulu rendu:

a) dupa ce duhovniculu meu Ieromonachu Germanu, pre carele renduiescu, ca elu singuru, si solitaru sè me ingrópe, va seversí a casa pravil'a mica de ingropatiune, atunci unu clericu imbracatu in stihariu negru sè premérga conductului cu crucea cea mare négra, si alta nimic'a sè nu se pórté;

b) apoi se urmedie clericii si pedagogii câte 4—5 intr'unu rendu cu profesorii loru;

c) apoi poporulu credinciosu, câte 4—5 intr'unu rendu;

d) apoi preotimea nóstra, câte 4—5 intr'unu rendu;

e) dupa preotime sè vina crucea dela mormentulu meu purtata de unu clericu imbracatu in stihariu negru;

f) apoi sè vina chorulu cantaretiloru, care va avé a cantá linu;

g) mai departe sè vina doi clerici imbracati in stihare negre purtandu lumini;

h) apoi duhovniculu Germanu imbracatu in sfta négra ca preotu ingropatoriu;

i) apoi sè vina carulu funebralu cu cosciugulu, si in fine

l) sè urmedie personalulu consistoriului archidieceasanu plenariu, si óspetii dupa categori'a loru.

m) astfeliu conductulu me póte petrece pana la casmare, séu celu multu pana la magazinele militare, de va fi diua frumósa; — domesticulu meu Simeonu si servitoriulu meu Vasiliu sè remana a casa spre a pazí acolo, ca sè nu se intempla vre-o paguba;

n) disolvendu-se conductulu, carulu fenebralu si duhovniculu meu Germanu in caret'a mea sè me duca la biseric'a cea mare in opidulu Resinari, unde in tind'a femeésca sè se depuna cosciugulu, si in urmatórea di duhovniculu singuru sè celebreze s. liturgia si sè sevarsíésca inmormentarea mea; — cu acésta ocaziune duhovniculu sè imparta intre seraci dóue sute fl. v. a., carii séu duhovniculu séu efori'a archidieceasana sè-i anticipe pana la refundare din averea mea.

III. Dupa inmormentarea mea, ori si numai decátu dupa urmata mórtea mea, are sè urmedie inventarea si conscrierea tuturor lucrurilor mele miscatórie si nemiscatórie precum si celoru din inventariulu vechiu prin delegatii din partea judecatoriei locale si ai consistoriului plenariu archidieceasanu conformu §-lui 136. din statutulu organicu.

In inventariulu lucrurilor si efecteloru mele se afla insemnarile mele, care aréta, care din lucrurile si efectele mele voiescu sè remana pentru fondulu instructu alu archidiecesei nóstre, si care voiescu, ca sè se venda in favorulu lasamentului meu.

Eu dupa §. 108. din statutulu organicu a-siu puté testá cui, si cum a-si voi jumetate din averea mea, dara eu resignediu la favorulu acest'a si renduiescu in întielesulu canóneloru apostolice 38, 40, 41, si alu canonului 89

din Cartagen'a, cà tóta averea, ce se va gasi dupa mórte, sè remana archiepiscopiei nóstre spre scopuri bisericesci, scolari si filantropice prin o fundatiune pentru toti timpii viitori pre sém'a zidindeloru, reparandeloru, si indiestrandeloru bisericici si scoli confessionali cu lucruri necesarie adeca: icóne, vase, sftite, clopote, carti rituali, si cu scaune si alte utensilii; aci întielegu, ca cartile rituali pentru bisericici sè se procure cu banii fundatiunei mele din tipografi'a archidieceasana. — De aceea renduiescu si asiediu o comisiune administrativa de sine statatória, care va avea dreptulu eschisivu de conferirea ajutórieloru din fundatiunea mea in întielesulu celoru mai susu amintite.

Comisiunea acést'a adminitrativa a fundatiunei mele va constá din unu presiedinte in persón'a succesorului meu in seaunului archiepiscopescu; séu in absentia lui din Vicariulu seu archiepiscopescu; din unu secretariu, care póte fi din cleru ori dintre laicii archidiecesei nóstre, din unu fiscalu censuratu de relegea nóstra, apoi din câte unu parochu si doi distinctiori laici din parochiele nóstre dela Sabiiu, Resinari, Boiti'a de langa Sabiiu, si Seliste, asemenea de langa Sabiiu.

De membrii ai acestei comisiuni administrative a fundatiunei mele denumescu eu din Sabiiu pre parochulu Zacharia Boiu, cu dnii negutiatori Ant. Bechnitiu si Grigoriu Mateiu; din Resinari pre parochulu Sav'a Popoviciu cu Bucuru Cioranu si Iacobu Ciuceanu; din Boiti'a pre parochulu Ioanu Rotariu cu Ioanu Popoviciu si Alemanu Clója; din Saliste pre parochulu Nicolau Racuciu cu Dimitriu Racuciu si Nicolau Stefla junioru; de secretariu pre Dr. Aureliu Brote si de fiscalu pre Dr. Stefanu Pecurariu.

Pre presiedintele ordinariu si estraordinariu dimpreuna cu membrii acestei comisiuni ii rogu, a duce chie-marea loru acést'a fara recompensare, pana cându capitalulu fundatiunei va fi in stare a le recompensá ostent'a loru; iéra secretariului si fiscalului comisiunei acestei'a, lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte un'a suta fiorini v. a., care dupa impregiurarile favorítórie ale fundatiunei se va puté mari. — Acésta comisiune administrativa numai decátu dupa urmat'a mórtea mea, si dupa publicarea diatei mele se va constitui sub presiedinti'a Vicariului archiepiscopescu, si se va pune in contielegere cu consistoriulu archidieceasanu epitropescu, de a cunosce starea fundatiunei mele, si a notificá tuturor comuneloru nóstre parochiale din archidiecea Ardélului spre sciintia si directiune, si cându fundatiunea mea va posiede unu capitalu de un'a suta de mii fiorini in val. austr., o va pune in lucrare, si adeca din venitululu anualu dóue parti din patru, pre séma bisericiloru si altoru lipse de ale loru, o parte din patru pre sém'a scóleloru mai mari si mai mici, si altoru lipse de ale loru; si o parte din patru sè se puna la capitalu spre inmultire.

Recursele dela singuratici se nu se primésca. ei numai cele venite dela sinódele parochiali, si voru fi motivate in forma legale; intr'altele cu planulu de zidire séu de reparatia, si cu proiectulu de cheltueli din partea arteffelului; precum si cu conspectulu autenticu despre averea banale si despre ofertulu voluntariu alu respectivei comune; de aceea comisiunea administrativa va examiná strinsu si cu deosebire, cà este séu ba? comun'a parochiale, carea a recursu pentru ajutoriu din fundatiunea mea, organizata dupa statutulu organicu, si déca va aflá, cà nu este, sè nu i se dea ajutoriu. — Recursele au a se asterne presidiului, carele apoi timpuriu le transpune secretariului spre referare in cea mai prossima siedintia, si acolo se voru decide prin pluralitatea voturilor. — Comisiunea administrativa va invigilá, ca banii prisositi.

ai acestei fundatiuni sè nu se dea la privati in împrumutu, ci sè se îmbrace in obligatiuni de drumuri ferate patriotice si de despagubirea pamentului din patria. —

Déca comisiunea administrativa va aflá cu cale, ca cassa Wertheimiéna sè se cumpere are voia acést'a a o face. — Mai departe lasu comisiunei administrative in buna chipsuiala, de a face nisece regule directive de procedere in conferirea ajutoareloru din fundati'a mea, inse acelea sè se astérna sinodului anualu archidiececanu, si numai dupa aprobat'a loru censurare sè se puna in lucrare cu valóre de dreptu. — Va fi inse necesariu, ca comisiunea administrativa sè aiba in fie-care siedintia in evidentiá starea actuale a fundatiei, ca dupa aceea sè se póta acomodá; deci sè córa dela Efori'a archidiececana timpuriu conspectulu starei fundatiunei mele, la care starea banale a fundatiunei mele are a se pastrá. — Pentru aducerea unei hotáriri valide se va cere presentia presiedintelui ordinariu séu estraordinariu si a optu membri comisionali, afara de secretariulu si fiscalulu comisiunei. — Membrii comisiunei se punu pre viétia, si se reintregescu prin alegere cu pluritatea voturiloru cu privire la locul si categori'a celui ce se deplinesce. Secretariulu si fiscalulu se voru bucurá de votu informativu, iéra la alegerea vre unui membru de votu decisivu. — In fine Efori'a archidiececana va manipulá cu banii fundatiei mele, si ii va pastrá in lad'a de feru a arhiepiscopiei cu acea restringere, cà din trensii nu va poté face la privati nici unu împrumutu, ci va fi datóre, cu previ'a invoire a comisiunei administrative ai îmbracá banii prisositi in obligatii de drumuri ferate patriotice séu in obligatii de despagubirea pamentului, si va prestá sinodului anualu archidiececanu si comisiunei administrative ratiociniulu anualu despre starea fundatiei mele.

IV. Tipografi'a archidiececana fundata de mine cu spesele mele, si donata bisericei nóstre din Ardelu, in diu'a infiintariéi din 27 Augustu 1850, carea pana la mórte-mi o amu grijitu, si o amu administratu, si numai Dumnedieu scie, cu câte greutati o amu aperatu, si sustienutu fatia cu dusmanii bisericei si ai natiunei nóstre romane, — o dechiaru si acum ca fundatorele ei, de averea bisericei, adeca a archidiecesei nóstre ardelene, si fiindca scopulu principalu alu intentiunei mele la infiintarea tipografiei archidiececane a fostu si este: a edá carti bisericesci, scolari si scientifice cu unu pretiu, càtu se póte maí moderatu, si a inlesni auctoriloru edarea opuriloru loru, si a retipari opuri clasice bisericesci; apoi cu reservatiune mentale amu doritu, ca cu tempu din prisosinti'a venituriloru anuali ale tipografiei archidiececane sè se de nisece ajutoare anuali, pre sém'a veduveloru preotese serace din archidiececa nóstra; pentru aceea este voi'a mea ultima ca a fundatorelui, ca sè asiedin o comisiune administrativa a tipografiei archidiececane, carea stensu sè sustiena scopurile de mine cá fundatore prefapte ale tipografiei archidiececane, si care are a se constitui numai decatu dupa mórtea mea si dupa publicarea diatei mele sub presiedintia Vicariulu arhiepiscopescu dimpreuna cu membrii ei. — Presiedintele comisiunei acestei'a administrative va fi totu-déun'a succesorele meu in scaunulu arhiepiscopalu, si in absentia lui Vicariulu arhiepiscopescu; membrii ei voru fi trei din cleru, si trei laici, apoi unu secretariu din cleru séu din laici si unu fiscalu censuratu laicu de relegea nóstra.

La intemeierea comisiunei administrative a tipografiei archidiececane denumescu eu ca fundatorele ei de membrii clericali: pre Moise Lazaru asesoru consistorialu, pre Dr. Ilariu Puscariu profesore de teologia si pre Nicolau Fratesiu protodiaconu si secretariu consistorialu; de membrii laici, pre dlu capitanu Teodoru Stanislau, pre

dlu advoctau Ioanu Onitiu si pre dlu advoctu Ioanu Pred'a; de fiscalu pre d. Dr. Ioanu Nemesiu si de secretariu pre d. Dr. Dimitriu Racuciu. — Pre presiedintele si locutiitoriulu lui, precum si pre ceialalti membrii ai acestei comisiuni administrative ii rogu de a binevoi a duce la inceputu fara vre-o recompensare chiecare loru; dara devenindu starea financiale a tipografiei archidiececane in astfeliu de positiá, ca sè póta avé recompensare pentru fatigile loru, atunci sè aiba voia a face unu proiectu motivatu despre acea, si a-lu asterne sinodului anualu archidiececanu spre censurare, si dupa urmat'a aprobare a pune in lucrare recompens'a loru. — Inse fiscalulu si secretariulu lasu dela inceputu unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care dupa starea fundatiunei tipografice inca se va poté mari, inse si acést'a previe sè se astérna sinodului anualu archidiececanu spre censurare, si numai déca aci s'au aprobatu, sè se efeptuiedie. — La intemplarea de vre-o vacantia a personalulu acestei comisiuni, aceea are a se reintregi cu pluralitatea voturiloru dupa categori'a membrulu, in locul carui a se face alegerea, cu care ocaziune fiscalulu si secretariulu se voru bucurá de votu decisivu, in cele-lalte afaceri numai de votu informativu. — Comisiunea administrativa a tipografiei, dupace se va constitui, are a incepe functionarea sea cu inventarea generale si speciale a tuturoru lucruriloru si efectelor ale tipografiei archidiececane. Ea va ingrigi prin lucrarea sea protocolare pentru economi'a intréga a tipografiei archidiececane, insarcinandu pre manipulantele Georgiu Simonu, ca in diu'a de Sambata in fie-care septemana sè depuna ratiociniulu hebdomadalu inaintea membriloru comisionali Moise Lazaru si Teodoru Stanislau, si dupa censurarea ratiociniulu hebdomadalu sè astérna presiedintelui rezultatulu venitulu si alu erogatiunei cu banii prisositi, ca de aci sè se transpuna Eforiei archidiececane. Pre langa acestu ratiociniu hebdomadalu va fi datoriu manipulantele tipografiei sè deé in scrisu mentionatiloru membri comisionali, si presiedintelui sum'a preliminaru a speselor, care are a se face in decurgerea septemanei viitórié pentru lipsele tipografiei, adeca pentru cumperarea harthiei séu a altoru lucruri necesarie.

Pentru astfeliu de fatigiu si servitiu lasu acestoru membri comisionali unu honorariu anualu de câte o suta fiorini v. a. care cu tempu se va poté mari dupa impregiurari cu previ'a aprobare a sinodului anualu archidiececanu. — Averea banale si harthiele realitatiloru tipografice archidiececane sè se tiena la Efori'a archidiececana in lad'a wertheimiéna, carea va reportá sinodului anualu archidiececanu, si comisiunei administrative a tipografiei de câte-ori va cere trebuinti'a.

Spre aducerea unei hotariri valide se va cere presentia presiedintelui ordinariu séu estra-ordinariu si presentia celu putienu a patru membrii, a fiscalulu si a secretariulu

Sè se faca cu finea fia-carui anu unu preliminaru motivatu despre sum'a, carea se va poté impartí intre veduvelu preotese serace, si in acést'a afacere sè se urmèdie modululu de mine practicatulu asiá, încátu o parte a prisosulu anualu sè se puna la capitalu spre inmultire. — Din prisosinti'a averei acestei fundatiuni tipografice nu se va poté dá la privati nici unu împrumutu, ci aceea are a se pune in cass'a de pastrare, séu dupa impregiurari a se îmbracá in obligatii de despagubirea pamentulu, ori in ale drumulu de feru din patria. — Recomendu comisiunei administrative a sustiené jurnalulu „Telegrafulu romanu.“ ca organu alu metropoliei si alu arhiepiscopiei nóstre in modulu celu pana acum redigiatu, si totu-odata a lasá in postulu de redactoru pre d. Nicolau Cristea pana-i va placé; asisderea a lasá si pre Georgiu Simonu in postulu

seu cu manipulantu pentru documentat'a sea fidelitate, si desteritate in acestu postu, si ai dá léf'a anuale de dóue sute florini v. a. si mancare in Seminariu, ceea ce candu o aru perde, atunci léf'a anuale sè i se dee de cinci sute florini v. a. si ajungendu la betranetie sè i se dee pensiune anuale de trei sute florini v. a. — comissiunea administrativa sè se tiena strinsu de pracs'a mea, a nu dá carti nimenui fara bani gat'a, si acést'a sè se observe si de catra manipulantele Georgiu Simonu. — Apoi se întielege de sine cà comissiunea administrativa a tipografiei archidiececane este in dreptu a-si face unele reguli directive pentru afacerile sele, inse acele sè le astérna sinodului anualu archidiececanu spre revedere, si aprobandu-se sè le pune in lucrure.

In fine mai dorescu, ca comissiunea administrativa a tipografiei sè sustiena tóte dispusetiunile mele, câte amu dispusu eu ca fundatorele tipografiei in scrisu séu cu viu graiu in favorulu corpului profesoralu dela gimnasiulu nostru mare de natiunea si relegea nóstra din Brasiovu, si in acelui alu directiunei gimnasiului mare de confessiunea avangelico-augsburgica din Sabiiu, si acele a le estinde si asupr'a gimnasiului nostru micu din Bradu in Zarandu, si asupr'a altoru asemenea institute de relegea si natiunea nóstra, care cu tempu se voru infintiá. Apoi tóte opurile mele literarie sè se considere de proprietate a tipografiei archidiececane, si dupa impregiurari sè se retiparésca in favorulu acestui institutu.

V. Decoratiunile mele de ordini dinpreuna cu cartile loru de statute, consistoriulu archidiececanu bisericescu sè le tramite la inaltulu Ministeriu internu regescu ungrescu cu rugare, acele a le transpune Cancelariei loru respective imperatesci la Vien'a, iéra diplomele sè se conserve in Biblioteca.

VI. Din averea mea sè se plátésca:

a) duhovnicului meu Ieromonachu Germanu dóue sute florini val. austr. in bani gat'a;

b) mediciloru mei Dr. Szabó si Dr. Werner, câte dóue sute cinci-dieci florini v. a. in bani gat'a;

c) domesticului meu Simeonu Stoianovicu, dóue mii patru sute florini v. a. in bani gat'a;

d) servitoriului meu Vasiliu Trifonu, déca va fi in servitiulu meu pana la mórtea mea, plat'a lui anuale pre trei ani in bani gat'a;

e) celoru-lalti servitori si servitórie, plat'a loru pre unu anu in bani gat'a;

f) de sine se întielege, cà toti servitorii mei au se primésca din averea mea, afara de legatele susu espuse inca si lefele loru, ce le convinu loru pana la diu'a mortii mele.

VII. Lasu bisericeii nóstre celei mari din opidulu Resinari patru mii florini v. a. in obligatiuni de statu pentru facerea si conservarea criptei mele, care legatu si la acelu casu sè-lu capete, candu a-si zidi eu in viétia cript'a mea.

VIII. Din averea mea sè se plátésca ratiociniiele maiestriloru resiedintiei mele, si cheltuelile funebrali.

IX. Prin urmare tóta averea mea, ce se va compu-ne dupa mórte, va constá din sum'a baniloru, ceea ce va prisosi dupa depurararea acestoru legate si cheltueli, si are a constitui fundatiunea mea, precum in punctulu III. alu diatei mele acesteia amu espusu, spre scopuri bisericesci scolare si filantropice.

X. Tóte aci scrise si cele ce suntu insemnate in codicilulu meu din an. 1867, si se pastredia la efori'a archidiececana cuprindu otaririle mele ultime, si le incredintiediu acele spre efeptuire celoru chiamati de lege, si ca-

nóne, càci eu amu dispusu tóte, fiindu-mi Dumnedieu cer-eetatoriu si povatiutoriu, Amin.

Dumnedieu sè fia cu toti si cu mine!

Sabiiu, 1. Augustu 1871.

Andreiu Baronu de Siagun'a m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

L. S.)

Fiindu subscrisii chiamati de Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu parinte Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a ca martori ai testamentului seu, — inaintea nóstra a tuturor a dechiaratu, deplinu senatosu fiindu, — cà acést'a este vointi'a sea cea din urma, pre carea o a scrisu si subscrisu cu propri'a sea mana. Acést'a intarimu cu subscrierile si sigilele nóstre.

(L. S.) Dr. Ioanu Nemesiu m. p.
martore.

(L. S.) Dr. Dimitriu Racuciu m. p.
martoru a testamentului.

(L. S.) Dr. Ionu Pred'a, m. p.
martore.

(L. S.) Dr. Ioanu Borci'a m. p.
martoru a testamentului.

(L. S.) Dr. Aur. Brote m. p.
ca martore.

Nr. consist. plen. 10.

Acestu Testamentu s'a desigilatn si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiececanu plenariu de astadi, si s'a transpusu iérasu Epitropiei archidiececane spre pastrare.
Sabii, 16. Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.

(L. S.) Archimand. si Vicariu archi-
episcopescu.

N. Fratesiu m. p.
secretariu consistorialu.

C o d i c i l u.

Alipirea ómeniloru mei me indémna a face urmató-rele modificari in diat'a mea din 1. Augustu 1871. si adeva:

ad d. Servitoriului meu Vasiliu Trifonu plat'a lui anuala pre cinci ani;

ad e. Celor'a-lalti servitori si servitóre plat'a loru anuale pre patru ani.

Inca si profesorului de teologi'a Dr. Ilariu Puscariu si archidiaconului meu Nicoláu Fratesiu câte trei sute florini pentru servitiuri in ból'a mea.

Codicilulu acest'a dorescu sè aiba valórea diatei mele, si sè se observe.

Sibiiu la trei Ierarchi 1873.

Andreiu m. p.

Archieppu si Metropolitu.

Nr. consist. plenariu 10.

Acestu Testamentu (Codicilu) s'a desigilatn si publi-catu in siedinti'a consistoriului archidiececanu plenariu de astadi, si apoi s'a transpusu iérasu Epitropiei archidiececane spre pastrare.

Sibiiu, 16. Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.

(L. S.) Archiman. si Vicariu archi-
episcopescu.

N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

C o d i c i l u.

In numele Tatalui, si alu fiului si alu santului duchi m'amu inserisu astadi in 3. Iuliu 1867. la „Asecurationi generali din Triestu“ cu o suta de mii florini v. a. pre viétia mea, din care suma aferosescu:

I. Metropoliei noastre pre sém'a unei infintia de Eparchii romane gr. resar. 25,000 fl.

II. Metropoliei noastre pre sém'a unei altei infintia de Eparchii romane gr. res. 25,000 fl.

III. Pre sém'a inmultirei fondului Pantasianu fara cea mai mica schimbare a dispusetiunei mele primitive din 25. Ianuaru 1855. Nr. cons. 36. facute in privint'a acestei fundatiuni 25,000 fl.

IV. Pre sém'a inmultirei fondului bisericeloru serace gr. or. resar. din Ardélu 25,000 fl.

Sibiü 3. Iuliu 1867.

Andreiü Baronu de Siagun'a m. p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Nr. cons. plen. 10.

Acestu actu fundatiunalu s'a scosu din cass'a Wertheimiana a Epitropiei archidiececane, unde a fostu depusu si publicatu in siedinti'a consistoriului archidiecec. plenariu de astadi, si apoi s'a transpusu iéra Epitropiei archid. spre pastrare.

Sibiü, 16. Iuniu 1873.

N. Pope'a m. p.
Archimand. si Vicariu archiepiscopescu.

N. Fratesiu m. p.
Secretariu consistorialu.

„Telegrafulu-Romanu.“

Aci comunicámu dupa „Trompeta Carpatiloru“ petitiunea preotiloru de miru din Romani'a libera. adresata santului sinodu alu Romaniei, in carea ceru a li se admite acelu dreptu care astadi in lumea civilisata lu are totu omulu fara deosebire, dar' care pana acuma spre batjocur'a bisericeii ortodocse si chiaru a crestinismului, — la preotimea din Romani'a a fostu interdisu: *dreptulu de a-si poté luá, in casu de invinuire, aperatoriu langa sine.*

Sântului Sinodu alu Romaniei.

Prea santiti parinti si Pastori.

Subscrisii clerici, salutandu cu bucuria duhovnicésca primulu Sinodu, ii urám durata si progresu in santele lucrari tientióre la marirea Bisericii si la redicarea Clerului la demnitatea lui prescisa de legile mamei nostre Biserici.

Cu acésta ocaziune venim cu profundu respectu rugandu-ve se bine-voiti a luá in consideratiune seriósá golulu ce simtimu de mai multu in legislatiunea bisericésca, in totu felul de pricini bisericesci si sociali.

Acésta lipsa este „apararea.“

Este cunoscutu, prea santiti Pastori, cá legile civili, la tóte popórele, admitu ca fie-care impricinatu se aiba lenga dinsulu unu aparatoru in timpulu infaciariii, care se explice felul acusatunii chiaru spre luminarea judecatoriloru. Acestu dreptu ilu au chiaru soldatii cari sunt sub o disciplina indieitu mai rigurósá de cátu a clerului.

Acestu dreptu s'a interdisu pana acum la clerici.

Sciti, prea santiti Pastorii, cá apararea este lumin'a judecatorului! Unu aparatoriu totd'auna desvólta adevverulu cu sange rece, pe candu accusatul, séu se irita séu se rusinéza, si ast-felu isi perde caus'a neputendu a-si desvólta drepturile, si adesea, poté se fie osanditu si chiar nevinovatu.

Este prea naturale si inca s'a si probatu, cá mediculu nici o data séu fórté raru, se face curantu familiei si copiiloru sei; elu chiama pe altu medicu, ca nu din dorint'a de parinte se greiésca medicamentele si se primejduiésca famili'a; asemenea si advocatulu, raru fórté raru apará procesulu seu, numai ca se nu se iriteze ca persóna interesata; pune si elu pe altulu ai apará procesulu. Déca acesti'a, ca ómeni de inscitia simtu nevoia de apararea altor'a, cu cátu mai multu unu preotu simte acésta nevoia? cum poté, elu se pledeze caus'a sa si a se apará singuru?

Este si dreptu si logicu a se primí aparatori, si déca in lege exista o lacuna, santulu Sinodu este in dreptu si in datoria de a implini acea lipsa, pentru ca de aceea santii Apostoli, la Canonulu 37, au statuatu sínóde locali, ca si Soborulu alu III. la cap. 9 care dice: „se se adune spre a delibérá asupr'a necesitatiloru Clerului.“ Cáci, déca Soborulu dela Cartagen'a, cap. 16, dá dreptu clericului acusatulu a-si luá judecatori arbitrii, si la cap. 83.

acelasi Soboru ¹⁾ dá dreptu preotului, séu ori-carui clericu, a cere terminu de indreptare, in care timpu póte se-si prepare martori si altele, spre a se desvinovati, apoi pretentiunea nóstra este fórté mica pentru. cá nu cere de cátu ca unu preotu acusatulu se póta avea langa densulu unu altu preotu in care are increderea cá elu va apará bine.

Acésta dorintia, prea santiti pastori, este generala, si déca subsbrieri sunt pucine, nu este altu de cátu modesti's Clericiloru crediendu de cuviintia a nu face sgomotu in tíera cu adunare de semnaturi.

Pentru aceste considerante, cu profundu respectu supunemu la aprociarea Santului Sinodu, ca luandu in desbatere nevonivat'a nóstra cerere, de celu mai mare interesu atatu pentru cleru cátu si pentru instantiele clericali, cari prin aparare se potu luminá mai bine, se bine voitii a statuá ca preotii actionati la ori ce instantia clericala, de la cea de mai diosu pana la cea mai de susu, care este santul Sinodu, se-si póta aduce aparatori cari nu voru fi civili, ci totu clerici, in cari actionatulu va avea incredere.

Acést'a fiindu umil'a nóstra cerere cu care ne adresámu Santului Sinodu, rugámu a nu se inlaturá.

Prea plecati si prea supusi servitori:

„Duhovniculu Stan Hieronimu, duhovniculu Ión Mihalescu, „duhovniculu Ionitia, duhovniculu Ión, duhovniculu Stoian Mirodot, „duhovniculu I. Baiovescu, Ión duhovniculu preotulu Lazar „Nestor, duhovniculu V. Stanescu, preotulu Christache, preotulu „I. Oprescu, preotulu N. Ionescu, preotulu N. Herescu, preotulu „N. Mihalescu, preotulu D. Bolienscu, diaconulu Athanasiu Ene, „preotulu Nicolae, preotulu Theodor, preotulu Russe, preotulu „Michai, preotulu Radu Dobrescu, duhovniculu I. Herescu, preotulu „D. Popescu, diaconulu Stanescu, preotulu M. Tanasescu, preotulu „Stephan Mirodot, duhovniculu P. Hieronimu, duhovniculu A. „Mihalescu, duhovniculu Philippu Florea, duhovniculu George, „preotulu Sterie, Ion. Nicolescu, duhovniculu George, preotulu „duhovniculu Saphiru Hieronimu, duhovniculu Alexandru, duhovniculu N. Marinescu Catichet, preotulu R. Radulinescu, preotulu „N. Catichet Pitar Mosiu, preotulu D. Alexandru.

Opiniunea unui scrietoriu clasicu romanu despre cholera.

Acestu morbu lipitosu care causédia mórté grabnicá, si graséza astadi in cele mai multe comitate ale Ungariei, unii opiniunédia cá l'ar fi adusu in Europ'a popórele emigrante, altii cá numai in anulu 1831 s'ar fi aretatu prim'a data in Europ'a; dar' tumcá acestu morbu a domnit si pe tempulu Romaniloru in Rom'a, ne dovedescu opurile unui scrietoriu clasicu romanu de pe tempulu imperatului Augustu, ca numele Cornelius Celsus; acest'a in opulu seu „de Medicina“ descriindu acestu morbu, arata si medicin'a cu care usioru se póte curá precumu urmédia:

Cornelius Celsus scrietoriu clasicu romanu in opulu seu „de Medicina“ cartea IV. cap. 11. scrie:

Despre morbulu matieloru, si pro primo despre

Cholera:

Lasandu celelalte parti interne ale trupului trecemu numai la matie, care sunt supuse celoru mai periculóse si duratórie mórburi. Voiu vorbí despre cholera, cáci precum se vede e morbu comunu alu rânzei si alu matieloru, stárnesce scurgere de fóle si vomare, afara de acést'a causédia spargerea ferei; scurgerea mai antaiu e asemenea apei; dupa aceea are asemenea cu ap'a in care s'a spalatu carnea cea frageda, si are colóre acusi alba, acusi négra, acusi sura. Deunde Grecii acestu morbu l'au numitu colera (bóla de tíera) (cholera.) Afara de cele amintite mai causédia acestu morbu sgarciuri in mani si pecióre, produce sete si face resuflarea grea, aceste tóte concentrandu-se in omulu morbosu, nu e mirare déca asia iute móre. Daru nu este morbu care se se póta mai iute curá, ca cholera.

Indata cumu se aréta semnele amintite, debue numai decátu a bea apa cam caldúta, care totu-deuna causédia vomare, inse de nu s'ar intemplá, trebue renoita. Candu acum'a vomarea a incetatu, e semnu de vindecare, si cumu a incetatu vomarea nu e de lipsa, ba trebue opritu a bé ap'a caldúta. Déca inse se aréta sgarciuri, atunci ranz'a trebue acoperita cu haine stórsé in apa rece, séu déca urmédia durere de fóle, atunci trebue intrebuintiatu politar'a prin cárpe calde, ca fólele se se incaldíesca de jumetate. Déca vomarea, durerea de fóle si setea sunt interitate, e de prisosu intrebuintiarea vinului si a apei reci, ci numai apa cam calda a bé. Totu odata morbosului trebue datu spre mirosare palegiu moiatu in otieta, séu vinu preeratulu cu farina de orzu, séu altele asemenea accesoru medicini.

¹⁾ Manualu de pravila pagin'a 18 promulgata la 1854. cu ordinu.

Inse candu e delaturata vomarea mâncariloru, nemistuite, trebuie bagatu bine de sêma ca resoflarea sê nu se impedece: Acumu e de lipsa a întrebuintiã vinu curatu mestecat cu pucine apa, sêu drojdii de orezu, in care trebuie sfarmatu pane, care e spre folosu morbului, si de câte ori i este reu la ranza sêu vomêza, totu deuna trebuie ajutat cu aceste. Erostratu dice, cã ap'a destinata pentru beutu, antãi'a data trebuie amestecata numai cu 3. sêu celu multu 5. picuri de vinu si mai tardiu cu vinu mai multu. Dêca, temendu-se de vomarea mâncariloru nemistuite, a ordinaru in data la inceputu vinu, nu a facutu fara de cauza, inse dêca a crediutu cã pôte delaturã slabirea cea enorma cu 3. picuri, in acêst'a s'a insielatu. Dêca morbosulu s'a storsu si peciorele i s'au uscatu, debue datu se bee din candu in candu decoctu.

Dêca partile cele din urma ale trupului sunt reci, trebuie unse cu oleu caldu mestecat cu cêra, si de comunu trebuie întrebuintiatu vinu caldu. Dêca nu semte nici dupa aceste usiorare: atunci, pe rânza trebuie pusu mustaru. Dupã aceste morbosulu trebuie se dôrma; in diu'a urmatória nu-i este ertatu a manca, a treia di sê-si faca scaldã, dupa aceea sê se stempere cu putiene mâncari. Somnulu fôrte curendu i aduce poterea, inse sê fie cu bagare de sêma, ca sê nu se ostenesca si sê se ferêscã de recdã.

Dêca dupa trecerea cholerei, remane pucina ferbintiela, debue întrebuintiatu medicina curatitória, si dupa aceea a trai cu cumpetu si a bê vinu. Inse acestu morbu nu numai e patrundietoriu, ci între matie si ranza in asia grada se latiesce încãtu e cu greu alu definiã, cã de care se tiene.

Vasilii Olariu,
clericu.

VARIETATI.

* **Darvin si academi'a francesã.** — Darvin dorindu a fi membru in renumitã academia francesã, de curendu a facutu si elu pasii de lipsa pentru primire, inse fara succes, cãci cunoscut'a lui teoria despre originea omului, dupa o desbatere científica si lungu duratória academi'a o a respinsu si pre Darvin de membru nu l'a primitu.

* **Ratiualismulu.** — Celu mai mare jidanu alu timpului presinte Philippon éta cum se dechiara: Noi jidani nu avemu decãtu sê ne bucuramu, vediendu cã ratiualismulu se latiesce din di in di mai tare, de ôrace totu insulu scie, cã acêst'a sta in cea mai strinsa legatura cu doctrinã nãstãra (a Jidaniloru reformisti) religionaria. „Spiritele — esclama fõi'a jidana — se vedu a fi mai capace pentru doctrinele judaismului; totu ce se manifestêza astadi in opiniunile si nisuintiele crestiniloru nu e alta decãtu judaismu.“ Das ist ja Judenthum!

* **Congresulu natiunale bisericesci electivu:** DD. deputati din dieces'a nãstãra aradana sunt deja avisati de aiciã despre terminulu cogresului prin dispusetiunile Prea Santiei sale parintelui

Episcopu dto. 15. Juliu a. c. vechiu ^{Nr. 1024.} Pres. 1873.

+* **Unu remediu contr'a guturaiului,** Dr. Brand (Stettin) recomanda racet'a Dr. Hager, a carii formula este: Acidi carbol. purissimi gram. quinque; spiriti vini rectificatiss. gram. quindcim. Liquor Ammon. caust. gram. quinque.

Aqua distill gr. decem, a experimentatu acêstu olfactorium anticatarrhoicum, chiaru a supra lui si s'a vindecatu de unu guturain, de care patimea de vre-o 40 ani, — in 24 ôre.

Se face chiaru de la inceputulu catarhului, inhalatiuni si se repeta la fie care dôue ôre. Se pica cate-va picaturi pe hartia vineta (de bacania), se inchide ochii si se trage pe nasu pe catu tîmpu mai esista mirosulu. In primulu momentu se simte o sensatiune neplacuta in nasu, dar acêst'a trece numai de câtu.

„Gazeta medicala.“

** **Decretu.** Asupra raportului ministrului Nostriu secretariu de Statu la departamentulu cultelor si alu instructiunii publice sub Nro 5,827;

Vediendu alegerele arhieriloru locotenenti facute de santulu sinodu alusantei biserici autocephale ortodocsa romana, in siedinti'a sa de la 26 Maiu expiratu, in întielegere cu guvernulu, conformu art. 25 din legea pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparchioti, cumu si a constituirii sãntului sinodu,

Amu decretatu si decretamtu ce urmêza:

Art. I. Prea santitulu Ieronimu Sevastias este intaritu locotenentu alu eparchiei metropoliei Ungro-Valachiei, cu titlulu Ploescanulu.

Prea santitulu Iosifu Sevastias este intaritu locotenentu alu eparchiei metropoliei Moldovei si Sucêvei, cu titlu Botosienênu.

Prea santitulu Theodoritu Sinadonu este intaritu locotenentu alu eparchiei Ramniculu si Noului-Severin, cu titlu Crajovênu.

Prea santitulu Calistu Stratonikias este intaritu locotenentu alu eparchiei Romanu, cu titlu Bacaonulu.

Prea santitulu Ghenadie, fostu Arge iu, este intaritu locotenentu alu eparchiei Buzeu, cu titlu Ramnicênu.

Prea santitulu Ionikie Evantias este intaritu locotenentu alu eparchiei Argesiu, cu titlu Pitestênu.

Art. II. Ministrulu nostru secretariu de Statu la departamentulu cultelor si instructiunii publice este insarcinatu cu esecutarea decretului de facia. — Datu in Bucuresci, la 7 Iuniu 1873.

CAROL.

Ministrulu secretariu de Statu la departamentulu cultelor si instructiunii publice.

Chr. Tell.

No. 1,180.

„Reforma.“

* **Preteniunea de o servitute curiõsa din partea femeiei unui mortu, in cas'a unui chiriastu.** Intre multele cladiri ce se facu in Bucuresci pe fie care anu, s'a restauratu si o biserica, cu hramulu Sf. Stefanu. Epitropii acêstui santu locasiu, voindu se-i creese unu venitu siguru din care sê se întretie tôte serviciile cultului, a ziditu imprejurulu lui si niste dependintie pe care se le dea cu chiria. Terminate tôte cladirile s'au si inchiriatu. Unulu din chiriasti, erã unu functionariu inferioru din ministerulu de finace, ce ocupã o mica camera, in care siedê de câte-va luni.

Intr'o di de Sambata, — Sambat'a mortiloru, — cam de dimineti'a, pe candu incepe asia numit'a slujba a utreniei pe la bisericile din mahalalele mai marginasie, si pe candu obositulu functionariu, — cãci numai cei mari sunt odihniti, — dormea inca somnulu celu mai dulce, somnulu dupa reversatulu dioriloru, de odata este desteptatu de unu tacu. . . tacu. . . tacu. la usie.

— Cine e? întrebã somnorosulu.

— Eu sunt, o biata crescina

— Ce poftesci?

— Amu o trebuintia aici, cu D-vãstãra?

— Apoi pe timpulu ast'a, candu dôrme mai tãta lumea?

— Da, amu mare trebuintia.

Atunci se dã din patu diosu bietulu omu, care isi dicea: — trebuie se deschidi celui ce bate, — si deschise usi'a. Dar ce vede? O femeie cu o coliviãra in mana si cu o lumãnarica de cêra rosia, aprinsa, infiptã in midiloculu ei!

— Dute jupãnesã, peste drumu, in odaile ce se vedu, acolo siedu si dascalii si popii; ce me scoli pe mine din somnu, care nu sunt nici dascalu, nici popa? sêu cautã-i in biserica, cãci pôte o fi tocatu s'o fi inceputu slujb'a.

— Se traesci domnule, n'amu trebuintia de santiile loru, amu numai de Dt'a.

— Curiosu lucru! esclama a parte, celu ce perdea cu acêsta întrevorbire, ôrele sêle de repaosu! Dar ce poftesci cu mine, eu nu sunt din slujbasii bisericei, sunt chiriastu aici?

— Sciu domnisiorule, dar uite, ce vreamu se te rogu, — arde-i-aru foculu pe epitropi se-i ardia, — uite. . . tocmai colo, sub patulu D-tale, e ingropatu barbatu-meu, si me rogu de Dt'a se-mi dai voe se puu acolea coliv'a ast'a, pana o da pop'a molift'a, cãci adi e Sambat'a mortiloru si ca totu crestinulu, trebuie se le facemu capetele.

Este lesne acum pentru cititoriu, de s'ar pune unu momentu in loculu bietului chiriastu, ca se întielega ciudat'a lui impresiune, in faci'a propunerii despre felulu servitutei ce i se cerea, si cãtu a trebuitu se stãrue, prin intervenirea si a paracliserului si a preotiloru bisericei, ca se faca se întielega pe biat'a veduva, cã ceea ce se dã mortului, ori unde s'aru da; totu mortulu se dã, si cã ceea ce se aduce ca ruga-lui Dumnedieu, ori unde s'aru aduce, totu lui Dumnedieu se aduce, dupa preceptele evangelice.

Post'a Redactiuni.

Dlui A. J. in Batta: Nu sunteti in restantia; am dispusu ca sê capetati nmerii ce vi lipsescu.

Dlui A. B. in Silindia: Ne-am întielesu cu Dlu prot. ca sê administrezu pretiulu dela tôte comunele o data; cautati la poste erorea, cã de aici se ducu regulatu.

Dlui Sempetescu in Siclan: Consistoriele sunt chiamate a pertractã cause de asemenea natura, er' nu „Lumin'a“. In urmare fi bunu iertatoriu cã nu potemu publicã ce ni ai scrisu.

Dlui J. A. *Predic'a, Direptiunea literaturii nãstãre mai nôue si Lacremile:* trebuiesu mai netedite, cãci asia nu se pota publicã. Altcum silintiele Dtale de siguru te voru conduce unde doresci.

Dlui N. B. in Bodesci: Acêstu articolu neplacutu nemicu nu pôte folosi cansei, cu atãtu mai pucinu pôte fi edificatoriu pentru cetitorii acêstei foi.

Dlui Stef. Demetrescu in Petromanu: Favorulu cerutu ti se acõrda si vei primi fõi'a sub Nr. 291.

Ca domnii prenumeranti se pôta avê întregu Testamentulu fericitulu Metropolitu Siagun'a, nrulu de facia contine o cõla completa, din care cauza nrulu mai de aprõpe va esì numai in Duminee'a viitõria.